HAFTY

POLSKICH SZKÓŁ

ZAWODOWYCH

HAFTY
POLSKICH SZKÓŁ
ZAWODOWYCH

NAKŁADEM MINISTERSTWA WYZNAŃ REL. I OŚWIECENIA PUBL.
ODBITO W DRUKARNI MIEJSKIEGO MUZEUM PRZEMYSŁOWEGO
POD KIEROWNICTWEM STEFANA BARANOWSKIEGO
KLISZE WYKONANO W ZAKŁADZIE CYNK. „FOTOCHEMJA“

HAFTY POLSKICH SZKÓŁ ZAWODOWYCH.

Haft należy do najdawniejszych i najważniejszych działów przemysłu artystycznego. W wielowiekowej swej ewolucji wytworzył on niezliczoną ilość odmian, dostosowując się do różnych materjałów i przeznaczeń w ramach poszczególnych stylów. Niepodobna w krótkim szkicu omawiać rozlicznych ściegów i ich zestawień, i z konieczności ograniczyć się musimy do zaznaczenia, że inny charakter ma haft biały, inny zaś haft kolorowy, względnie złoty lub srebrny. Niezależnie od tego, inne formy haftu spotykamy w wytwórczości ludowej, inne na tkaninach zdobiących wnętrza naszych mieszkań, inne znów w zakresie współczesnego stroju kobiecego, a wreszcie inne i to najdostojniejsze w zastosowaniu do kościelnych parementów.

Do jakich wyżyn artyzmu dochodziły różne rodzaje haftu w ubiegłych epokach świadczą dziś o tem muzea przemysłowe, muzea diecezjalne i skarbce kościelne; mówią o tem i prywatne zbiory, których twórcy, w poszukiwaniu za poniewierającemi się nierzadko po zakamarkach strychów kościelnych podniszczonemi ornatami czy makatami, zdołali wyszperać moc pięknych skarbów sztuki hafciarskiej i uchronić je przed zupełnem zniszczeniem. Zbiory te stanowią dla naszych szkół hafciarskich prawdziwe sezamy okazów piękna i smaku, których oglądanie podnieca wyobraźnię do samodzielnego komponowania. Jeżeli do tego dodamy naukę rysunku w szkole i system rozwijania u młodzieży popędu do tworzenia samodzielnego i oryginalnego pod kierunkiem wytrawnych nauczycieli dekoratorów, to znajdziemy wytłomaczenie, dlaczego efekt pracy naszych uczennic hafciarskich jest tak wydatny. Właściwie postawiona w szkole nauka projektowania haftów z zupełnem wyrzeczeniem się nietylko naturalizmu, pokutującego jeszcze w prywatnych pracowniach, ale nawet wszelkiej stylizacji natury zapewnia zdobniczym projektom uczennic wysoki poziom artystyczny. Oto odpowiedź na pytanie, dlaczego haft stoi tak wysoko w naszych szkołach w porównaniu z pożałowania godnym poziomem artystycznym prywatnych pracowni. Rzuca się w oczy ta różnica, gdy zestawi się ich wyroby z pracami szkół naszych. Gdy niedawno zgromadziliśmy w krakowskiem Muzeum Przemysłowem materjał do projektowanej wystawy okrężnej, pokazało się, że możnaby ją urządzić jedynie z prac szkół, gdyż firmy hafciarskie nadesłały wyroby z drobnemi wyjątkami nie nadające się do pokazania ich na wystawie.

Artystyczne walory projektu, to główny tytuł do wyższości szkolnej produkcji. Trzeba dodać do tego staranność wykonania i finezję techniczną. Trzeba zwracać uwagę na umiejętny dobór techniki wykonania, nie łączyć zbyt wielu technik w jednej pracy, ale zastosować je właściwie i gustownie w zależności od materjału, na którym ma być haft wykonany. Wykwintny biały szal z crêpe georgette, z ornamentyką wykonaną haftem białym z nicią złotą, a cieniowanym zapomocą podkładanej aplikacji, to jeden z przykładów szlachetnego smaku, który staramy się wykształcić u naszych uczennic hafciarek.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydając tę drugą publikację prac szkół zawodowych żeńskich, pragnie społeczeństwu dać wymowny pokaz osiągniętych wyników.

Ludwik Misky.

LES BRODERIES EXECUTÉES DANS LES ÉCOLES PROFESSIONEL-LES EN POLOGNE.

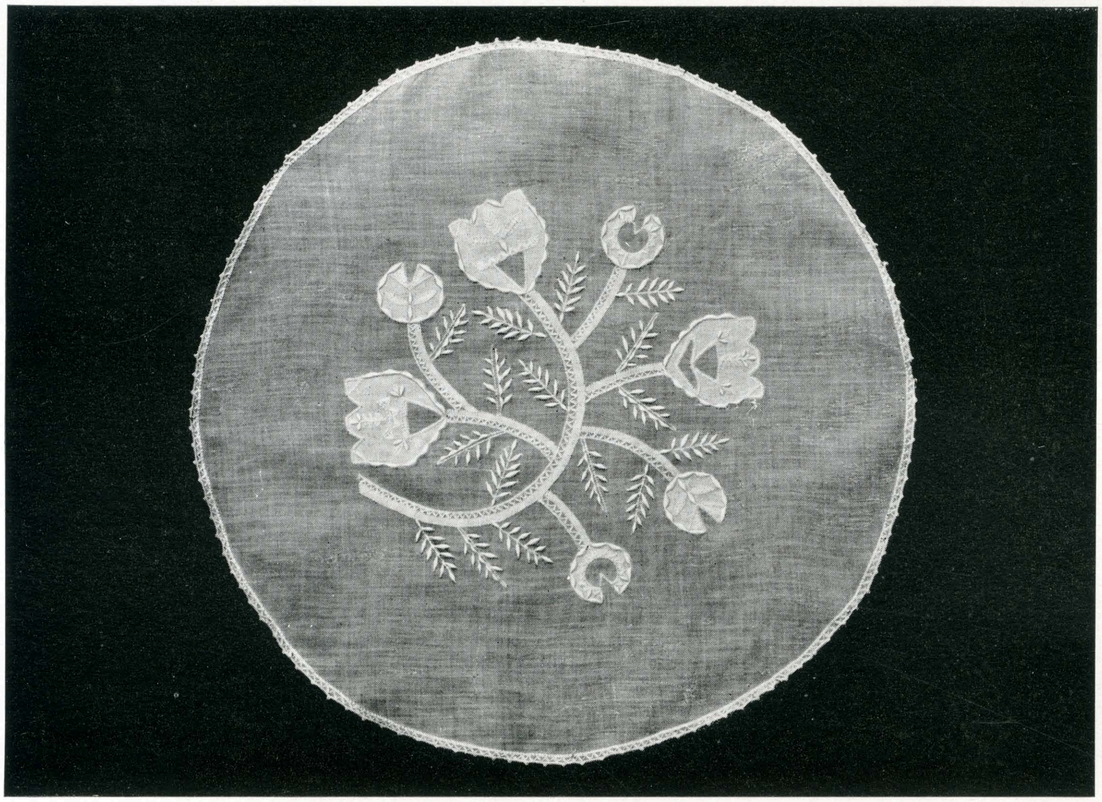
La broderie est une des branches les plus anciennes et les plus importantes des arts appliqués. Les longs siècles de son évolution en ont produit d'innombrables variétés, qui surent s'adapter à des étoffes et à des fins diverses, tout en réspectant les caractères propres aux différents styles. Nous ne saurions nous étendre dans un bref aperçu, sur les différents points, ni sur leurs combinaisons, aussi nous bornerons nous à observer qu'autres sont les caractères de la broderie blanche et autres les traits particuliers à la broderie en couleur, respectivement à la broderie en or ou en argent. Nous sommes en présence d'autres formes dans la broderie populaire, nous en voyons encore d'autres sur les étoffes, qui ornent nos appartements, enfin les broderies du costume féminin moderne, sont différentes des broderies les plus belles et les plus imposantes, qui décorent les parements d'autels. Les musées d'industrie, les musées diocésains et les trésors des eglises témoignent du niveau artistique élevé qu'atteignirent les différents genres de broderie dans le courant des siècles, et les collections privées tiennent le même langage. En cherchant de vieilles chasubles ou des tapisseries usées, qu'on voit traîner parfois dans les combles des églises, les collectioneurs réussirent à trouver bon nombre de magnifiques broderies et à empêcher leur destruction complète. Ces collections sont pour nos écoles de broderie de véritables trésors de beauté et de bon goût, dont la vue excite l'imagination et la pousse à composer des oeuvres originales. Si nous ajoutons l'enseignement du dessin à l'ecole et le système consistant à développer chez la jeunesse l'instinct de la création originale sous la direction de bons maîtres décorateurs, nous comprendrons comment il se fait que le travail de nos élèves donne d'excelents résultats. L'enseignement bien compris de la composition des broderies dans nos écoles, enseignement qui rejette non seulement le naturalisme s'abritant parfois encore dans les ateliers privés, mais renonce même à styliser la nature, permet d'attaindre un niveau artistique elevé aux esquisses ornementales des élèves.

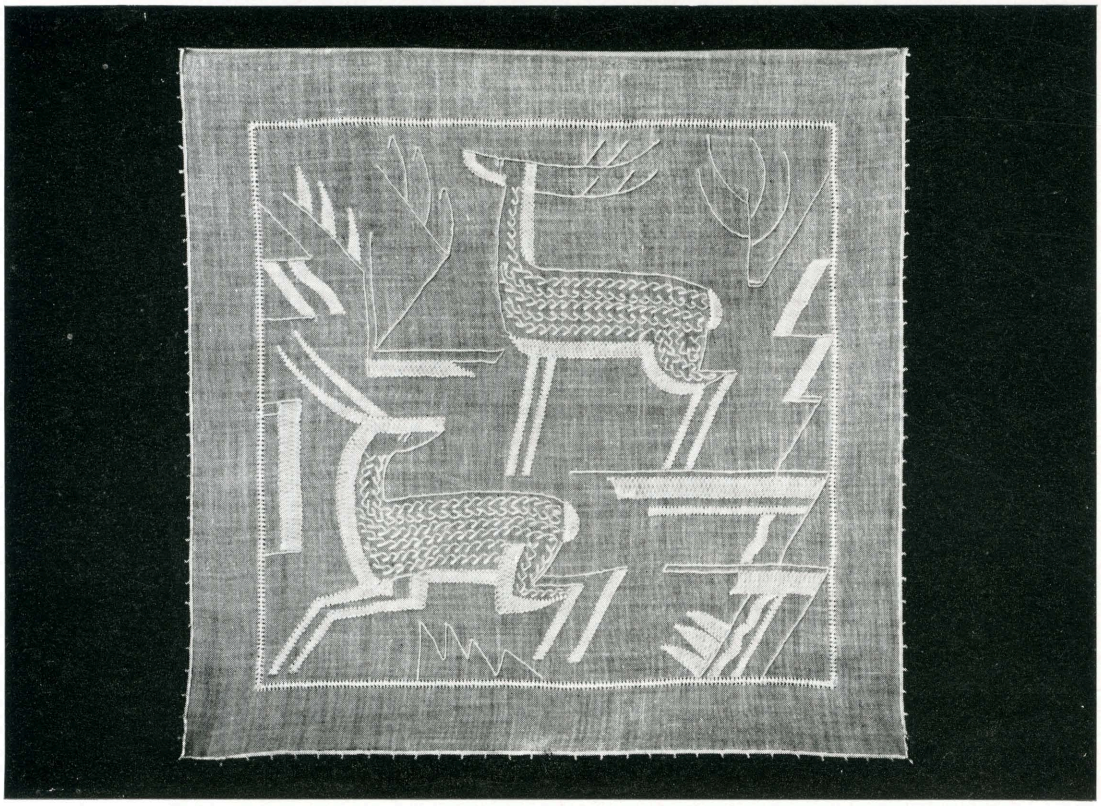
Voilà pourquoi la broderie est arrivé à un si haut degré de perfection dans nos écoles et pourquoi elle contraste avec le niveau artistique vraiment regrettable des broderies exécutées dans les ateliers privés. Ce contraste saute aux yeux quand on compare leurs produits avec ceux de nos écoles. Lorsque il y a peu de temps d'ici, nous avons réuni au Musée d'industrie de Cracovie le matériel destiné à une exposition régionale, dont on avait conçu le project, nous nous sommes aperçu, qu'elle ne pouvait comprendre que les broderies exécutées dans les écoles, car les maisons de broderie avaient evoyé des produits qui, sauf quelques exceptions, ne se prêtaient pas à être exposés.

C'est dans la valeur artistique de la composition qu'il faut chercher la sûperiorité des produits de nos écoles. N'oublions pas non plus l'exécution soignée et la finesse des procédés techniques employés. Il importe de savoir choisir les procédés servant à exécuter une broderie; il ne faut pas en appliquer trop pour faire un seul travail, mais s'en servir avec goût et d'une façon appropriée, suivant l'étoffe qu'on brode. Un élégant châle en crêpe georgette blanc decoré de broderie blanches avec fils d'or et d'applications voilà un exemple du bon gout, que nous tâchons de développer chez les brodeuses, nos élèves.

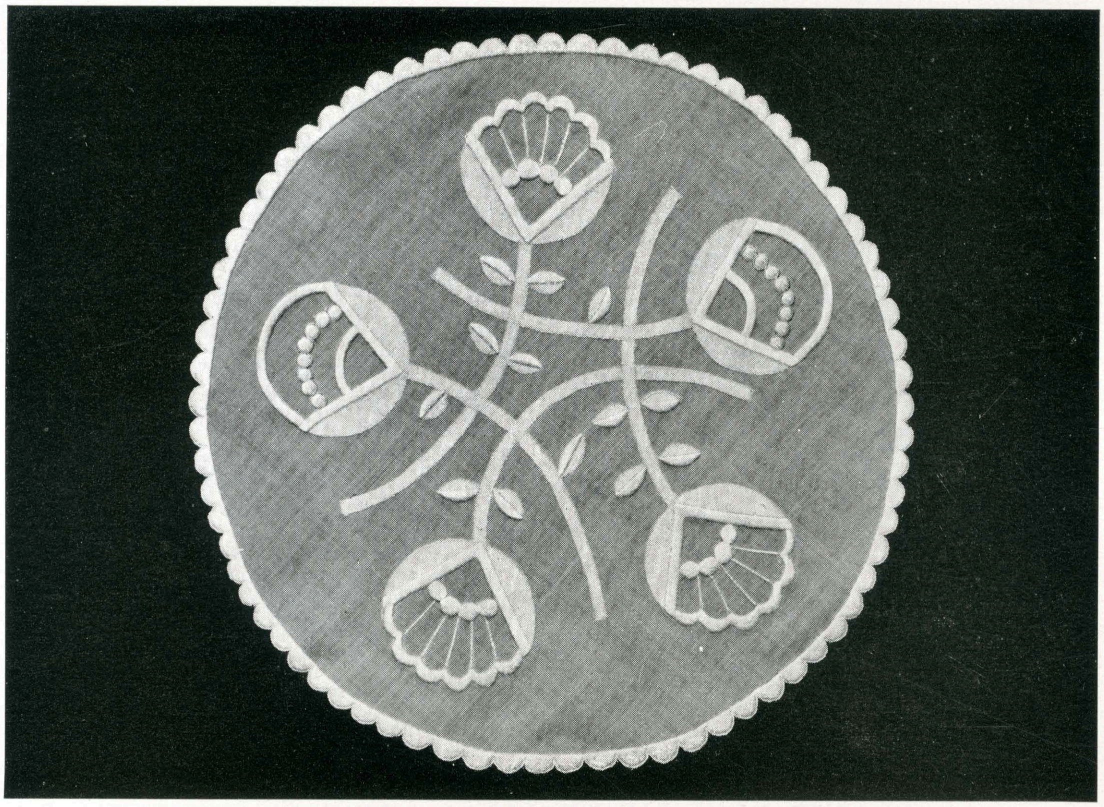
Le Ministère des Cultes et de l'Instruction Publique fait paraître ce second ouvrage consacré aux travaux exécutés dans nos écoles professionelles de jeunes filles, dans le but de fournir une preuve éloquente des résultats obtenus jusqu'ici.

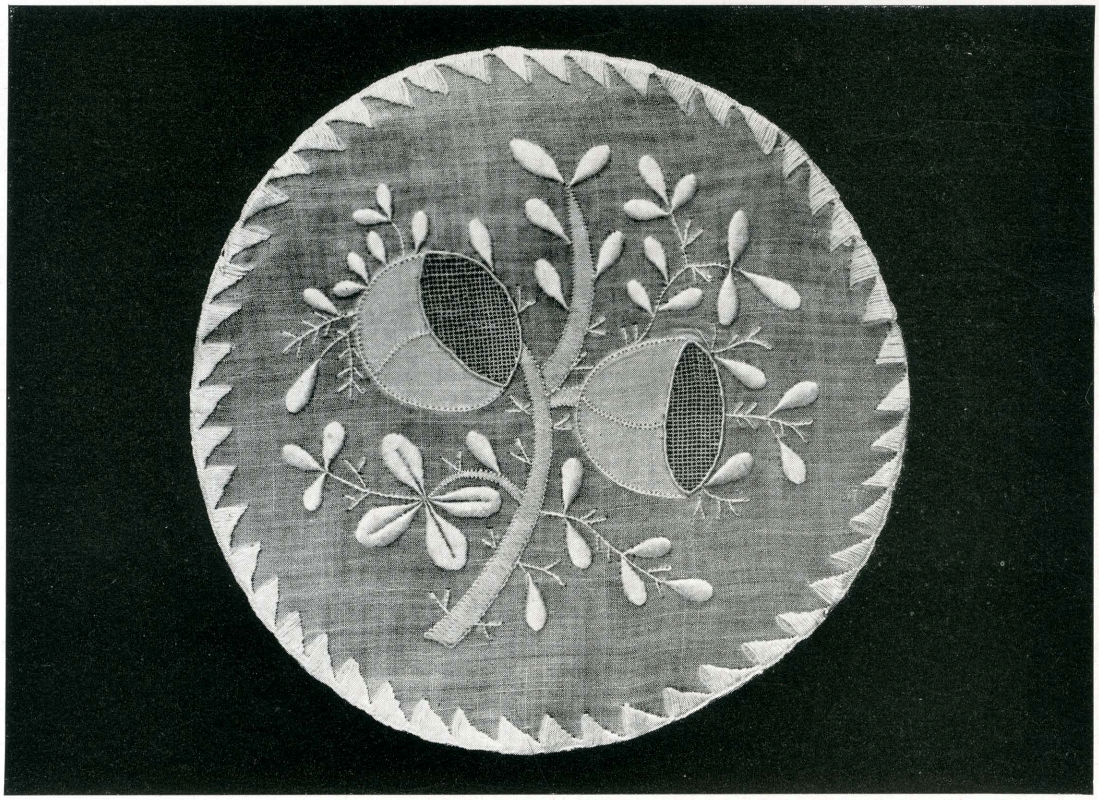
Louis Misky.

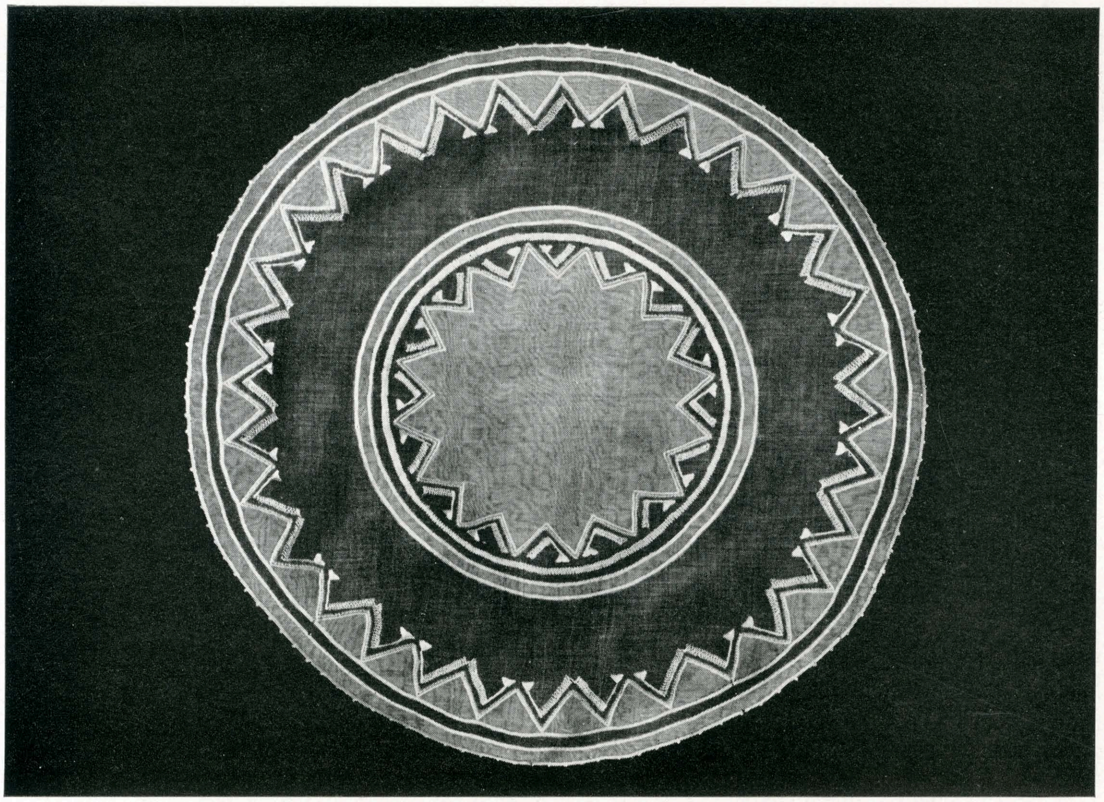

1. III. Miejska Szkoła rękodziel. w Warszawie. - Serwetka z haftem białym atłaskowym, aplikacją i ściegami ozdobnemi. 2. Szkoła przem.-handl. S. S. Zmartwychwstania Pańskiego w Częstochowie. - Saszetka z opalu z haftem atłaskowym i ozdobnemi ściegami.

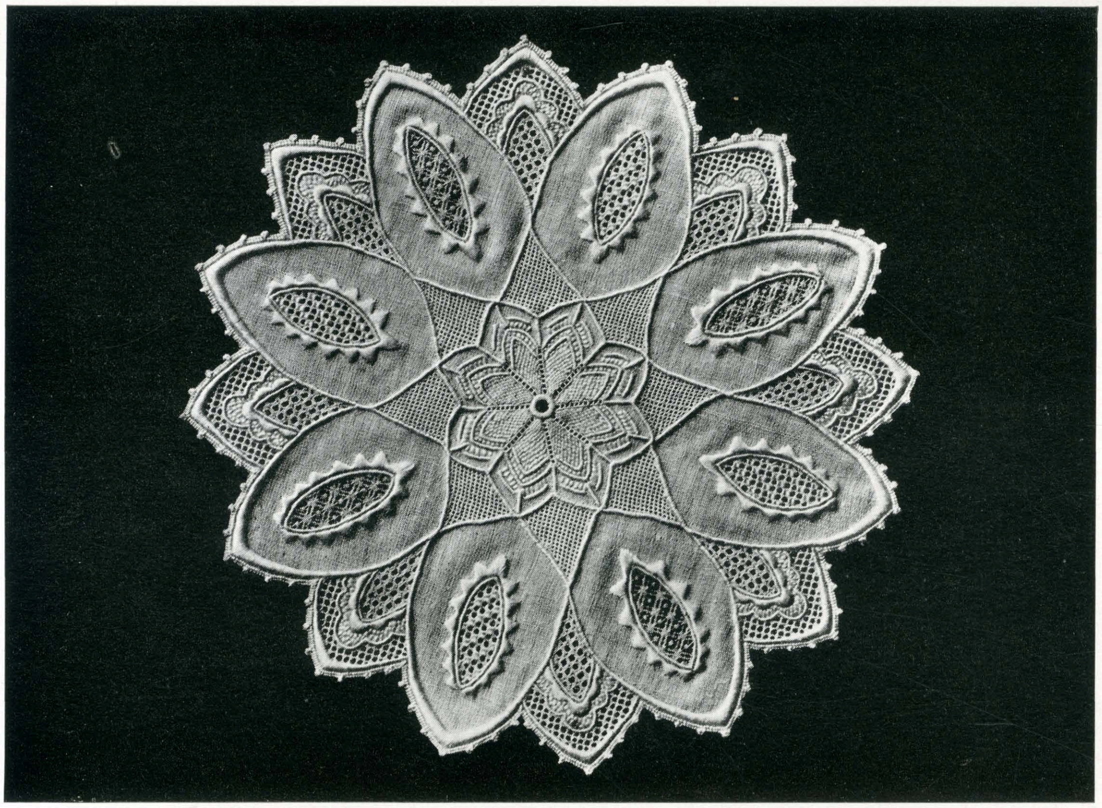

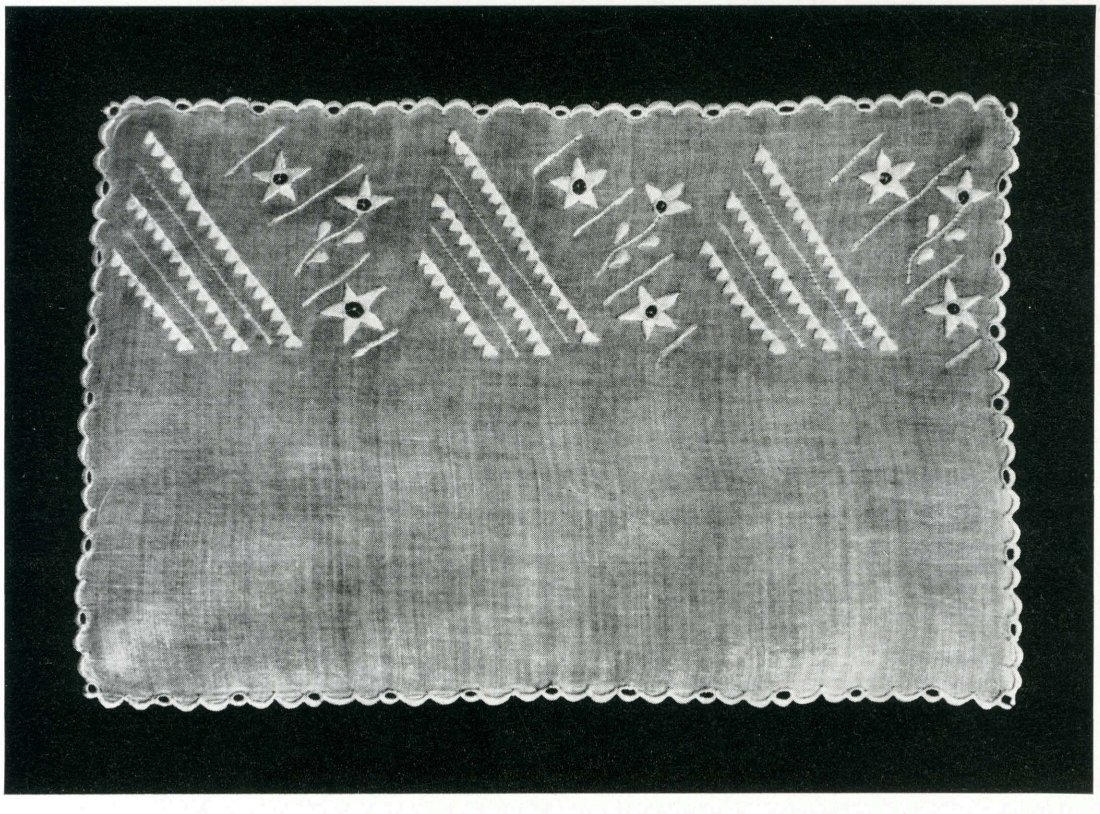
1. Państw. Szkoła Przemysł. Żeńska w Warszawie. - Serwetka z opalu ozdobiona atłaskiem i ściegiem krzyżowym (od spodu). 2. III. Miejska Szkoła rękodziel. w Warszawie. - Serwetka ozdobiona atłaskiem, ściegiem krzyżowym (od spodu) i ażurkiem.

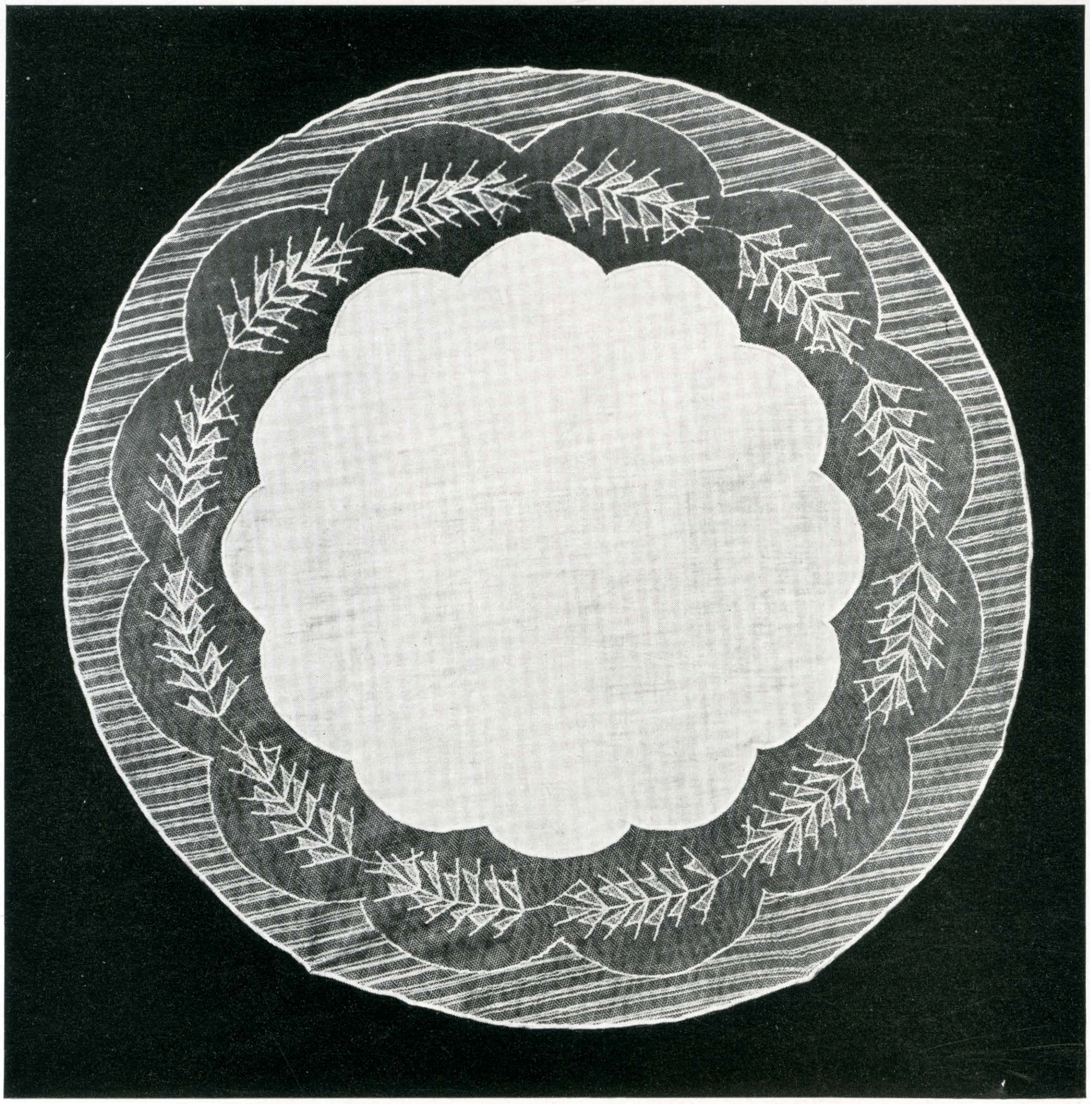

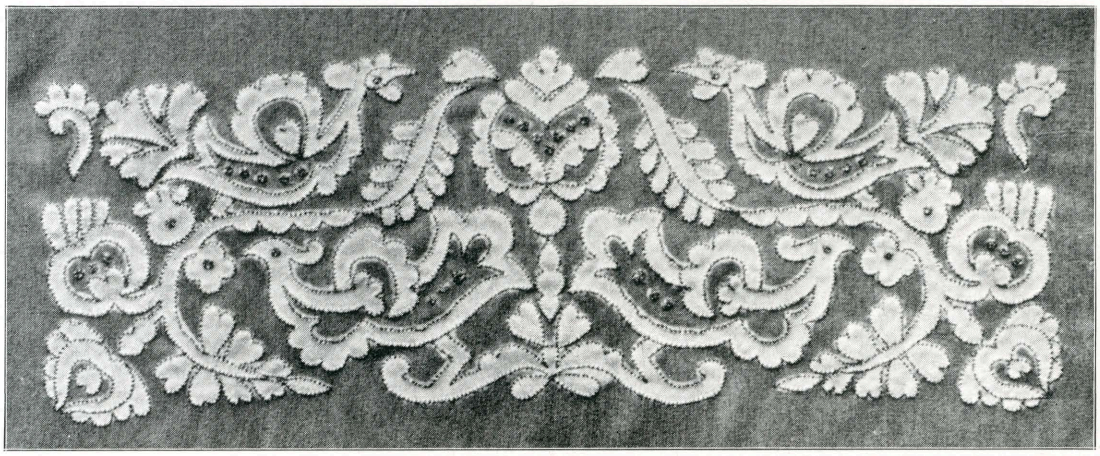
Państwowe Seminarjum nauczycielek rzemiosł w Warszawie. - 1. Serwetka z batystu „linon“ z aplikacją i haftem. 2. Poduszka tiulowa, o wzorze wykonanym różnemi ściegami.

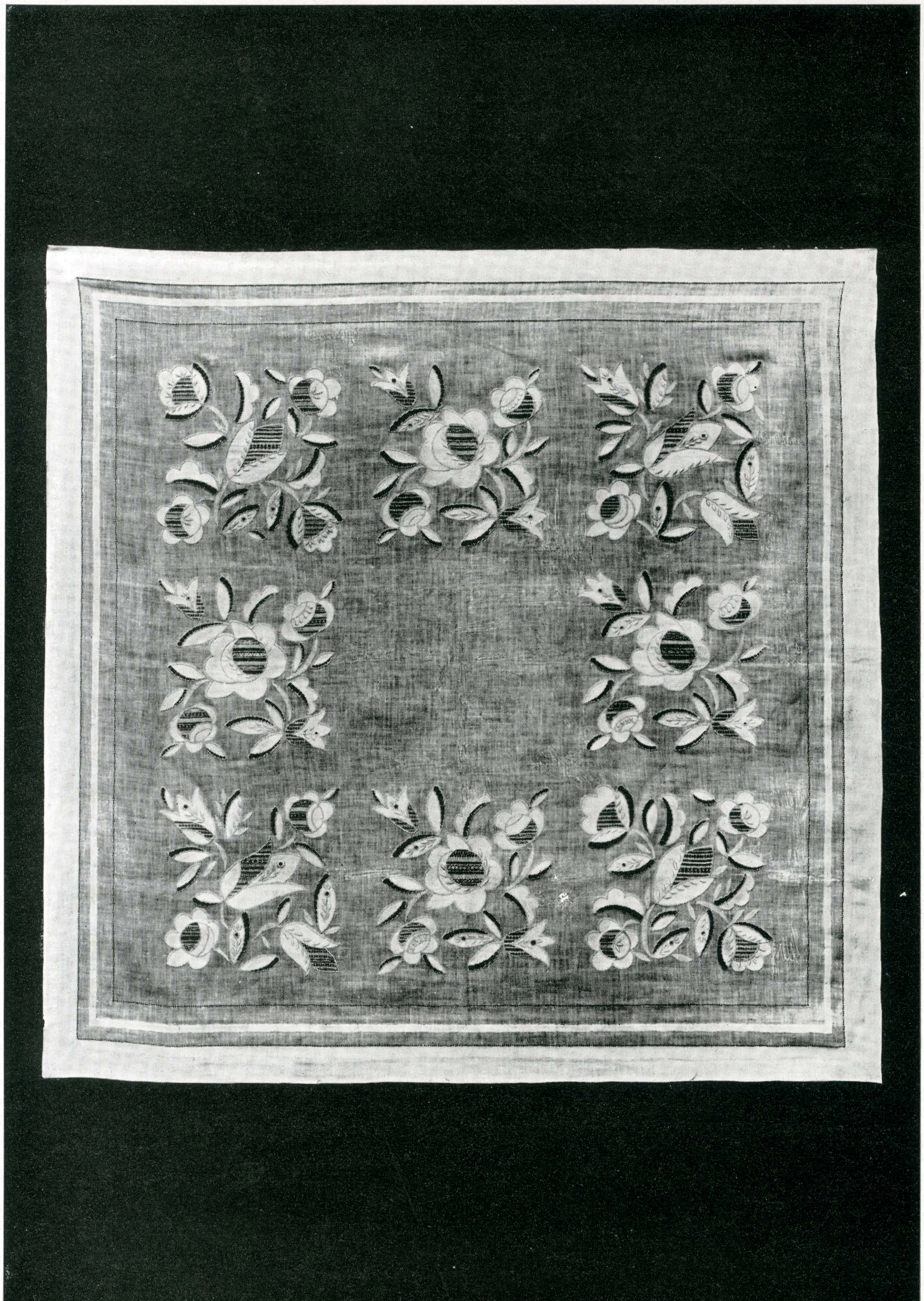

1. I. Miejska Szkoła rękodziel. w Warszawie. - Biały haft atłaskowy i ażurki. 2. Państw. Szkoła Przemysłowa Żeńska w Łodzi. - Biały haft na batyście.

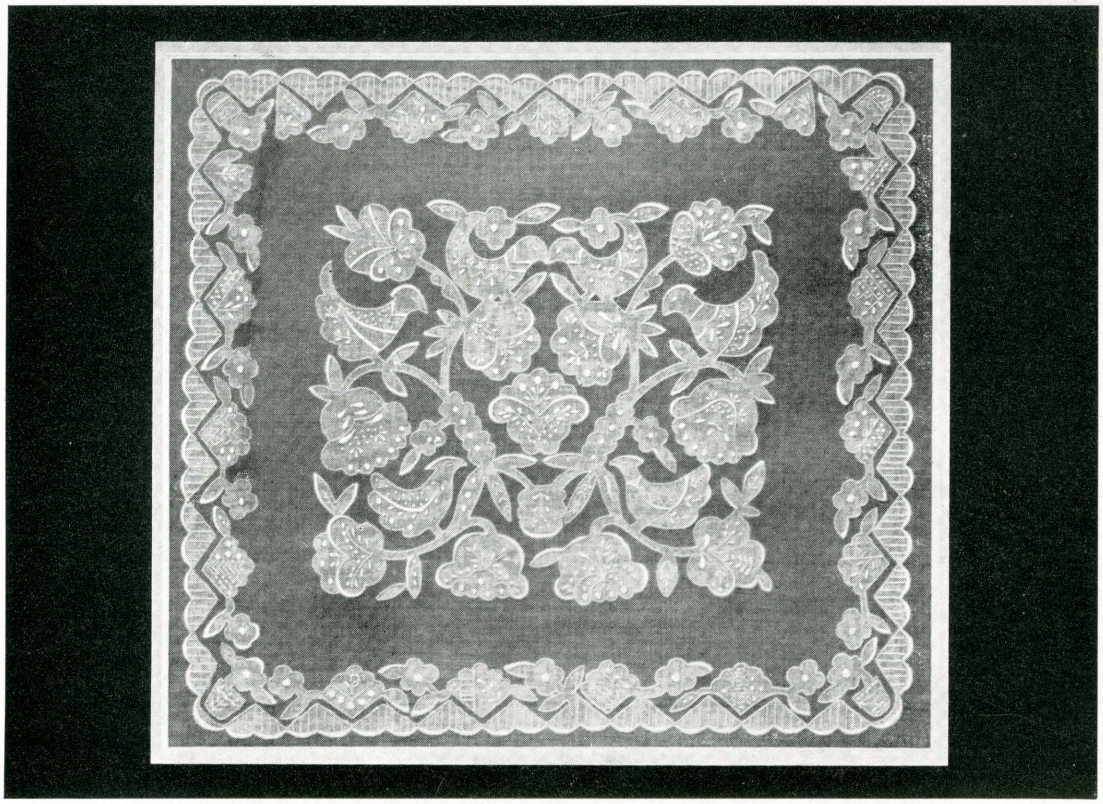
1. Państw. Szkoła Zawodowa Żeńska we Lwowie. - Serwetka batystowa, z wyszywanym tiulowym brzegiem. 2. Państw. Szkoła Przemysł. Żeńska w Krakowie. - Aplikacja na żorżecie.

Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - Serweta z lnianego batystu: aplikacja, haft atłaskowy, angielski oraz różne mereżki.

Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - Serweta z ozdobnego płótna, haftowana grubą białą bawełną.

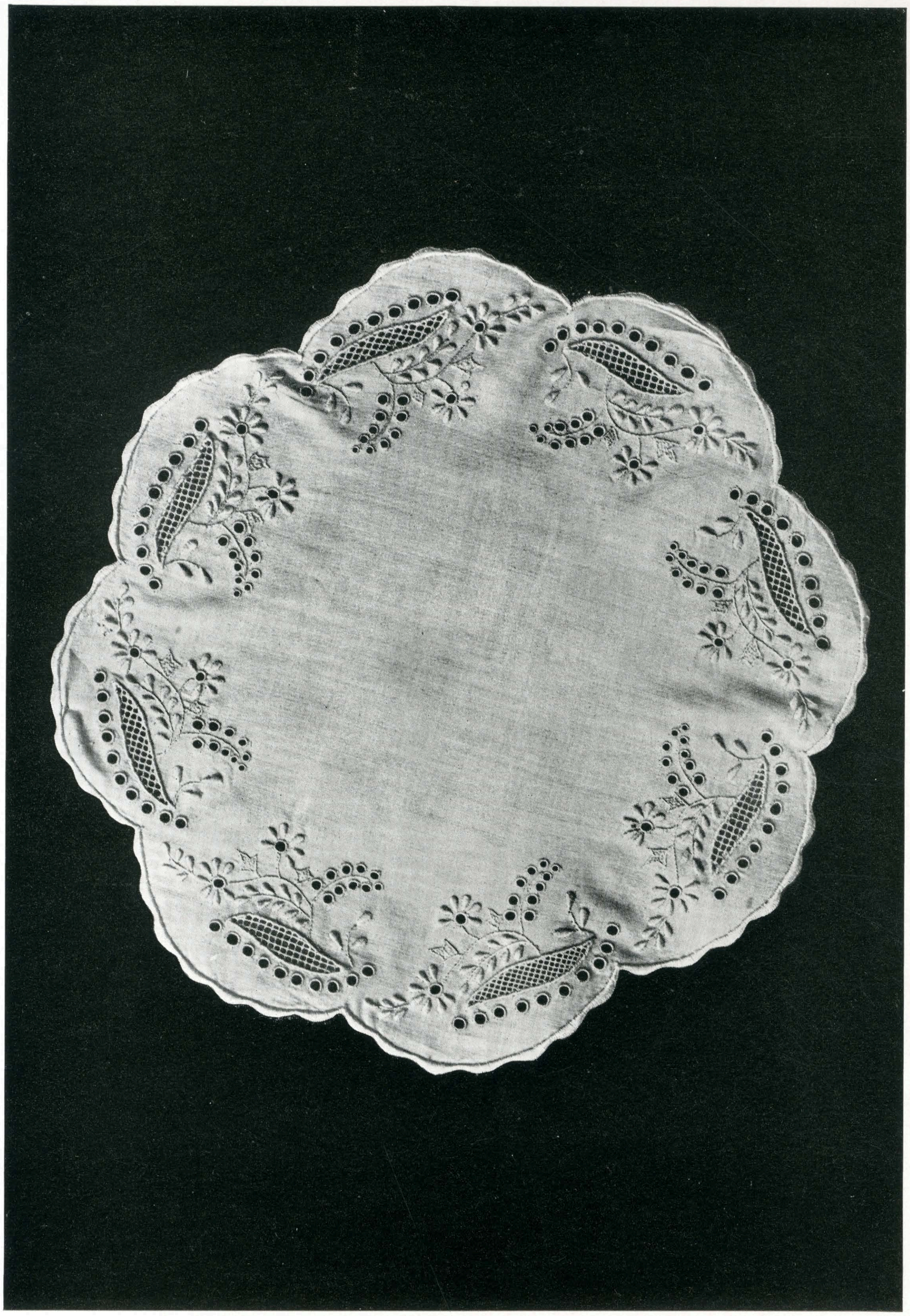

Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - Tacka z gazy młynarskiej z aplikacją i haftem. U dołu szczegół naturalnej wielkości.

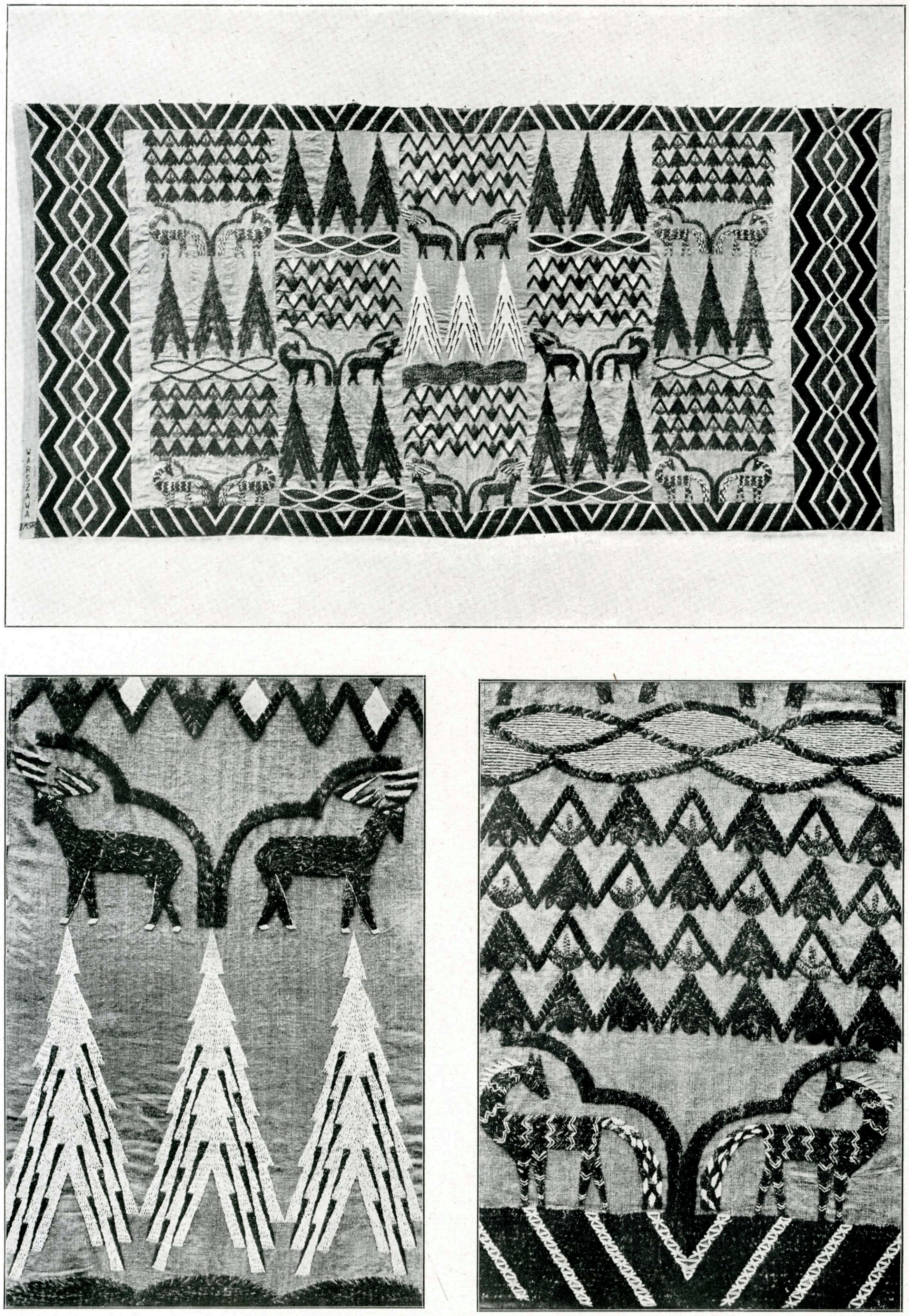

Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - Serwetka oraz tacka z batystu, ozdobione aplikacją i haftem.

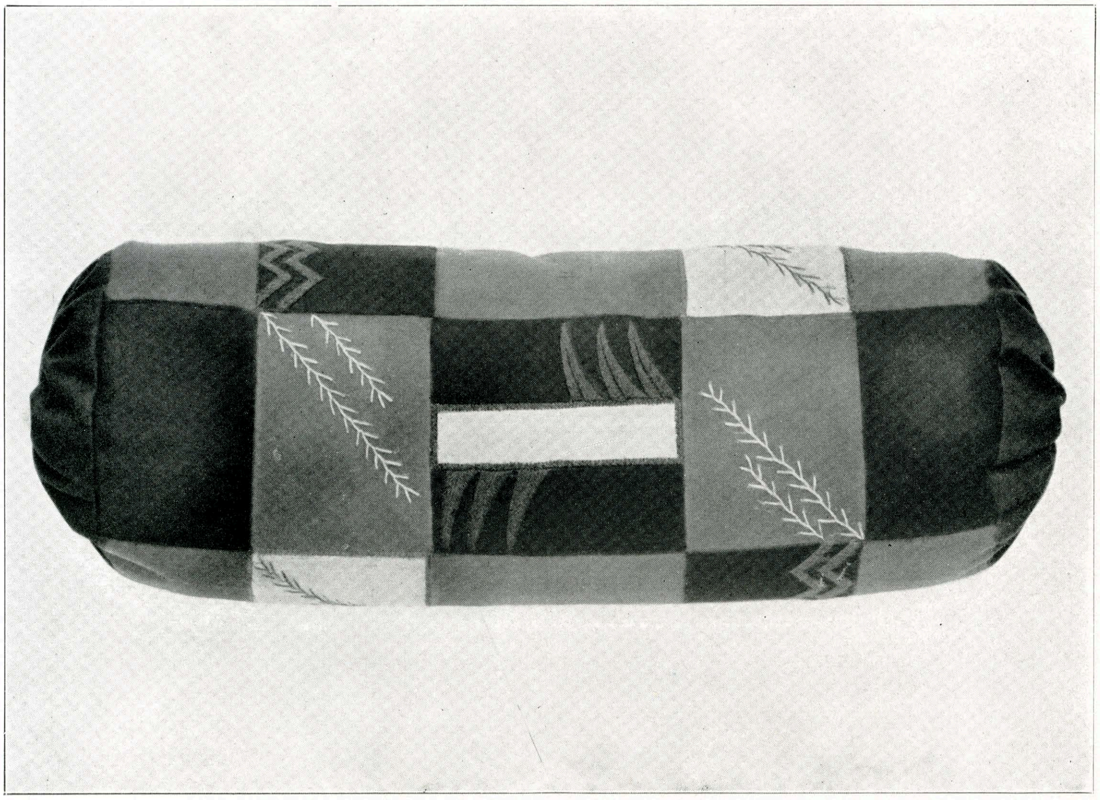

Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - Serwetka z płótna, ozdobiona białym haftem i ażurami.

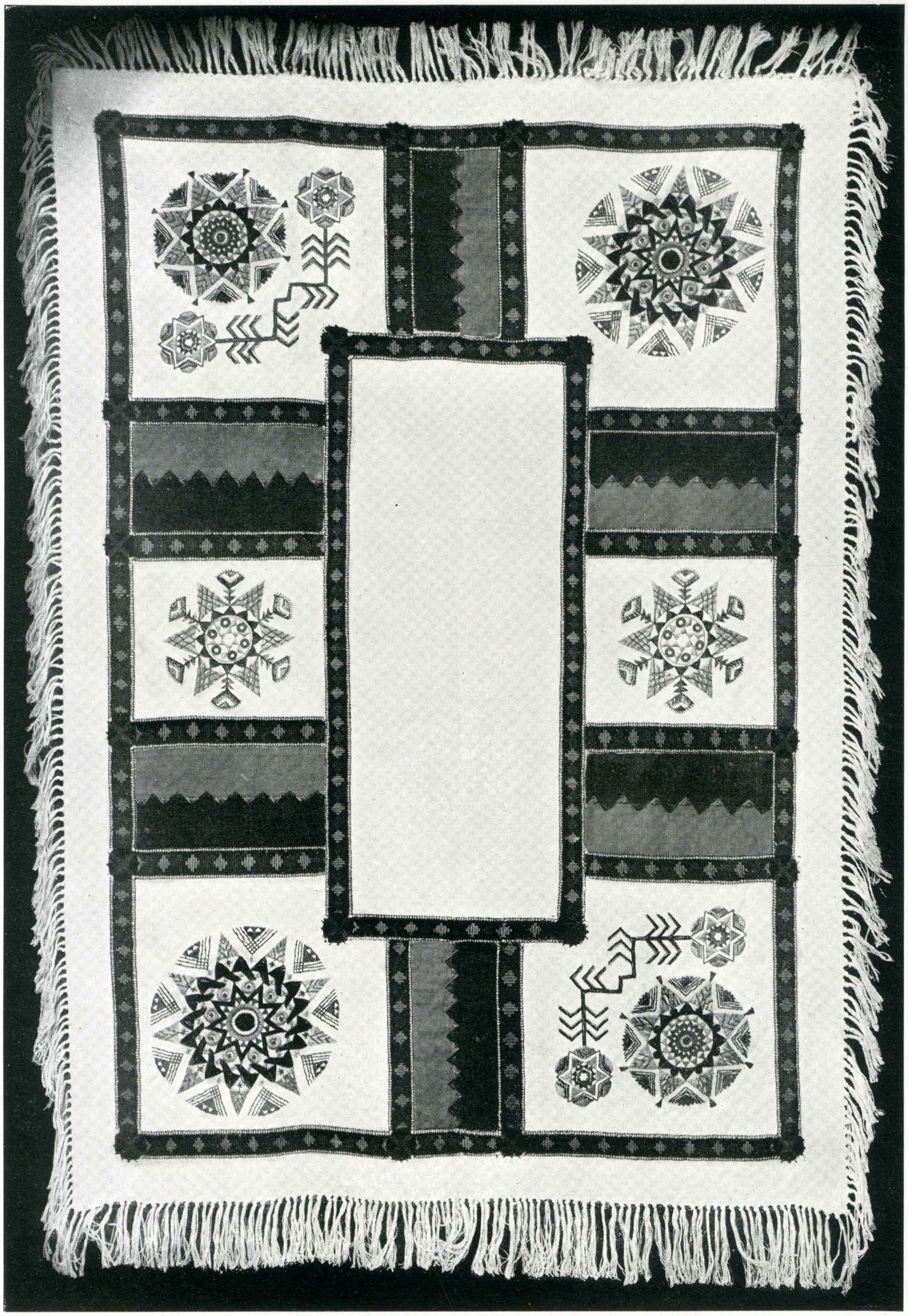

II. Miejska Szkoła rękodzielnicza w Warszawie. - Makata na szarem płótnie, wykonana lnianym, farbowanym i rozkręcanym sznurkiem.

II. Miejska Szkoła rękodzielnicza w Warszawie. - Dwie poduszki z sukna, z aplikacją i haftem włóczką.

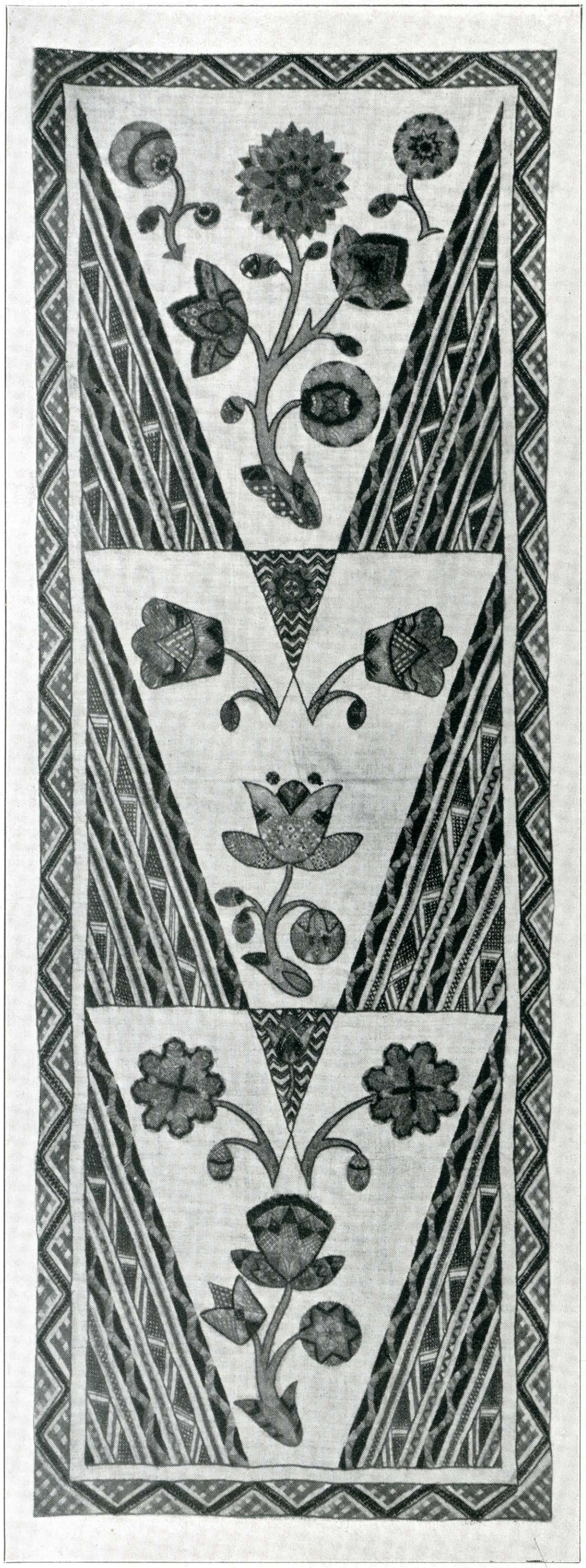
Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Łodzi. - Serweta z szarego płótna z aplikacją i trójkolorowym haftem.

Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Łodzi. - Serweta z szarego płótna. Haft i mereżki kolorowe.

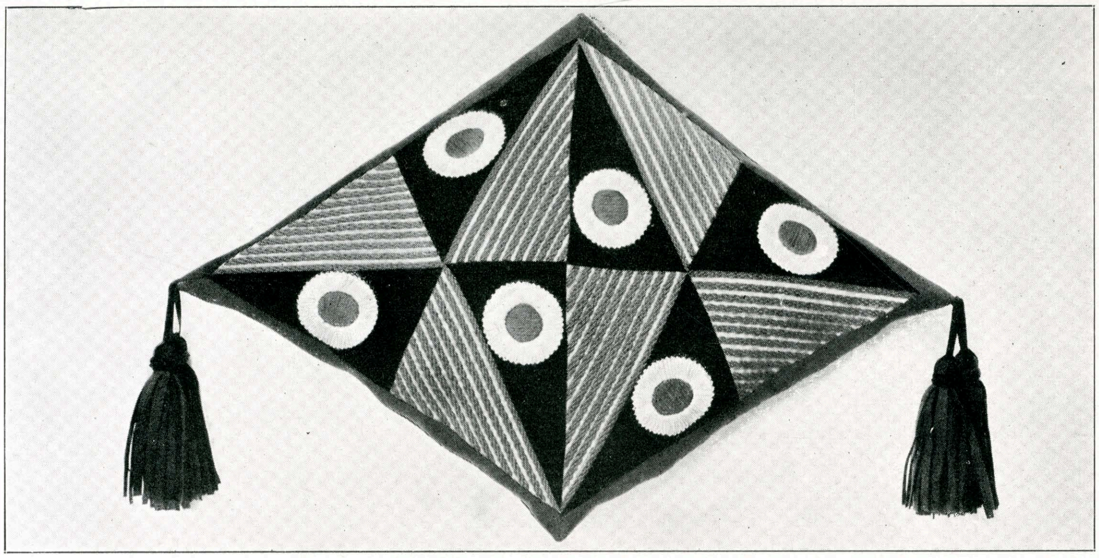

Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Łodzi. - Serweta z płótna łączona sztuczną mereżką. Haft jednokolorowy. Ręczna koronka klockowa.

1. Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Łodzi. - Makata z szarego płótna wyszywana grubą wełną. 2. Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - Ścieżka z szarego płótna, z grubym białym haftem.

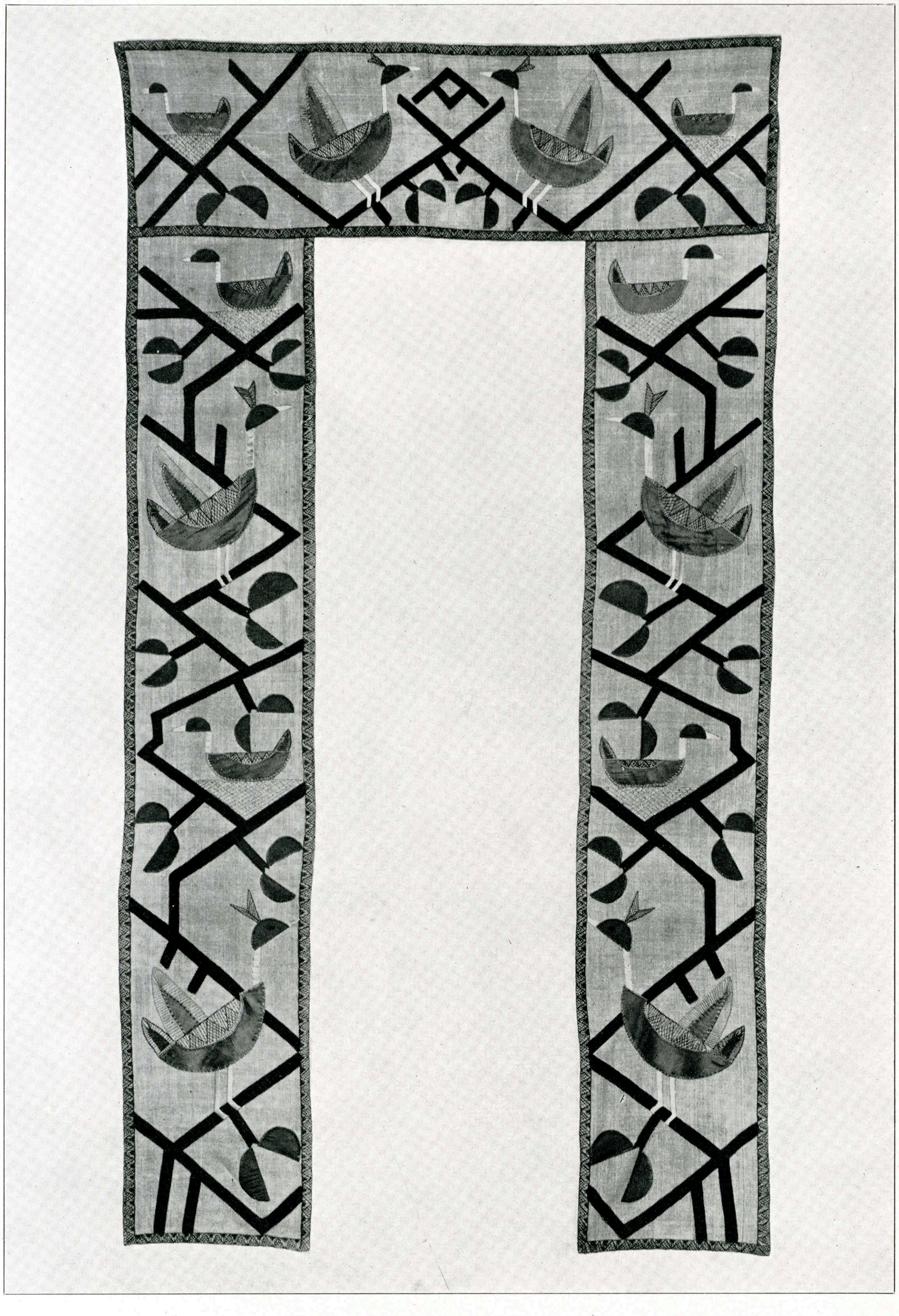

1. Państwowa Szkoła Zawodowa we Lwowie. - Poduszka z 2-ch kolorów sukna, wyszywana włóczkami. 2. III. Miejska Szkoła rękodzielnicza w Warszawie. - Poduszka z barwionego płótna, wyszywana bawełną „moulinée".

Szkoła Przemysłowo-handlowa S. S. Zmartwychwstania Pańskiego w Częstochowie. - Makata na grubem płótnie wykonana wełną kilimową w kilku kolorach.

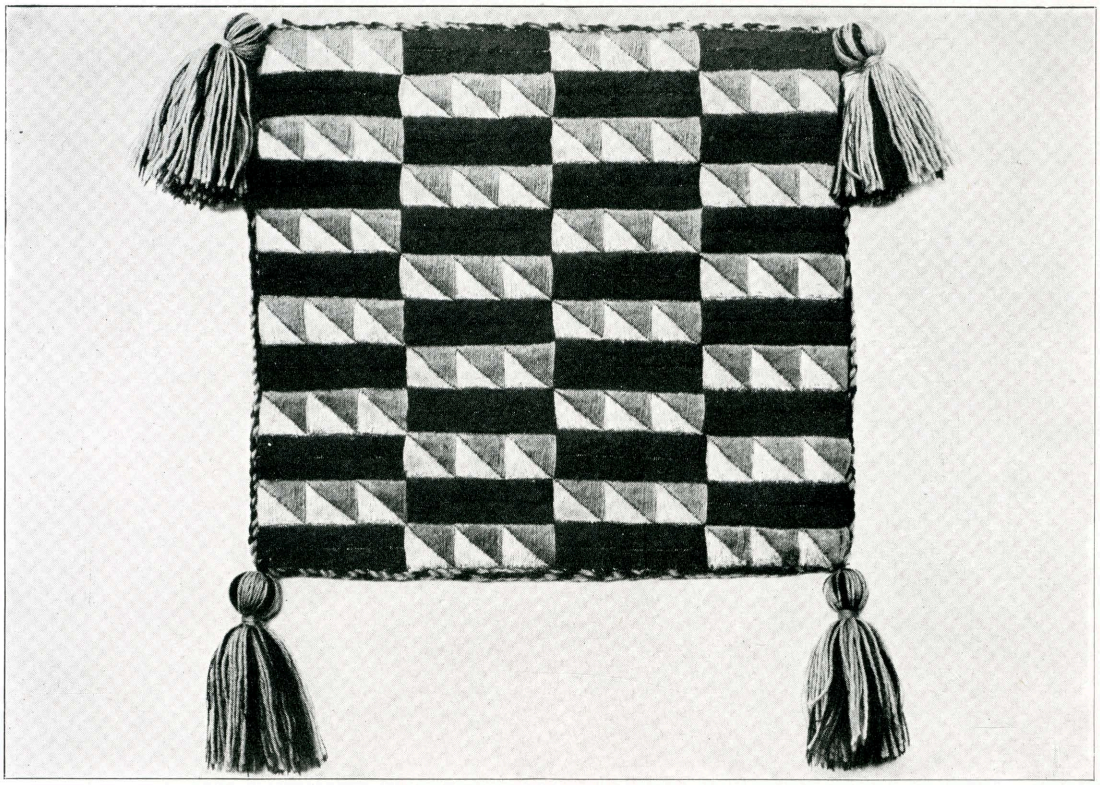

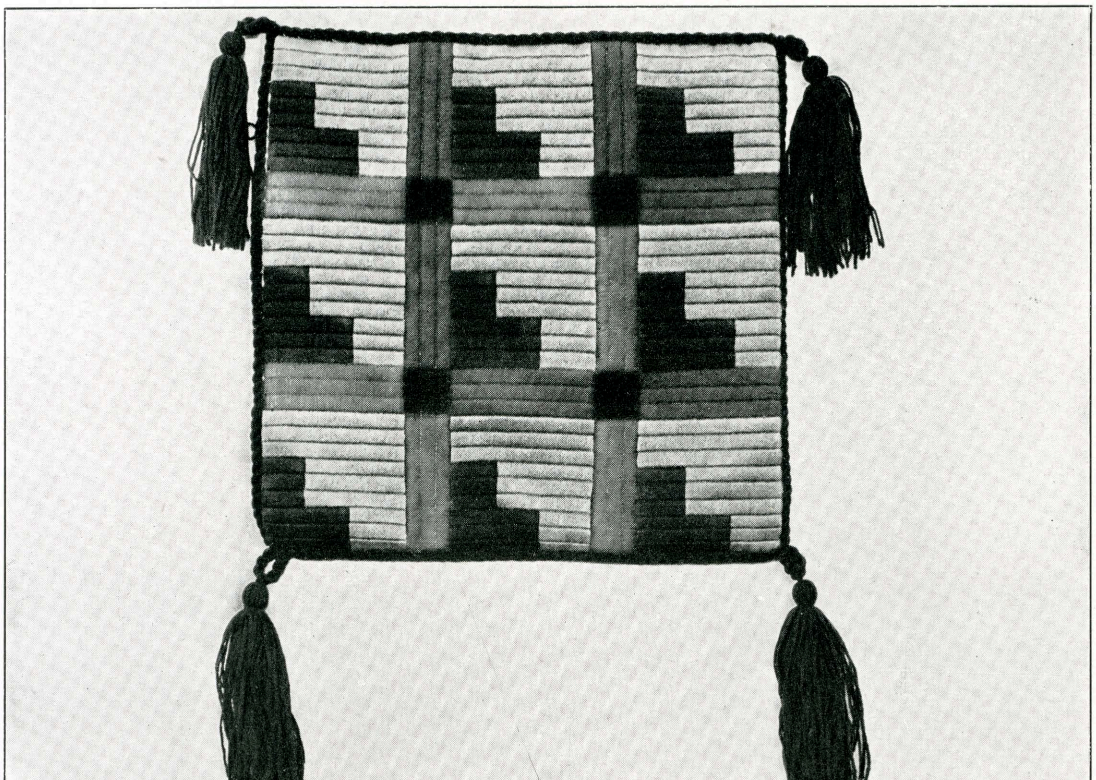
Szkoła Przemysłowo-handlowa S. S. Zmartwychwstania Pańskiego w Częstochowie. - Portjery z szarego płótna. Wzór o przewadze koloru granatowo-ponsowego aplikowany, uzupełniony ozdobnemi ściegami.

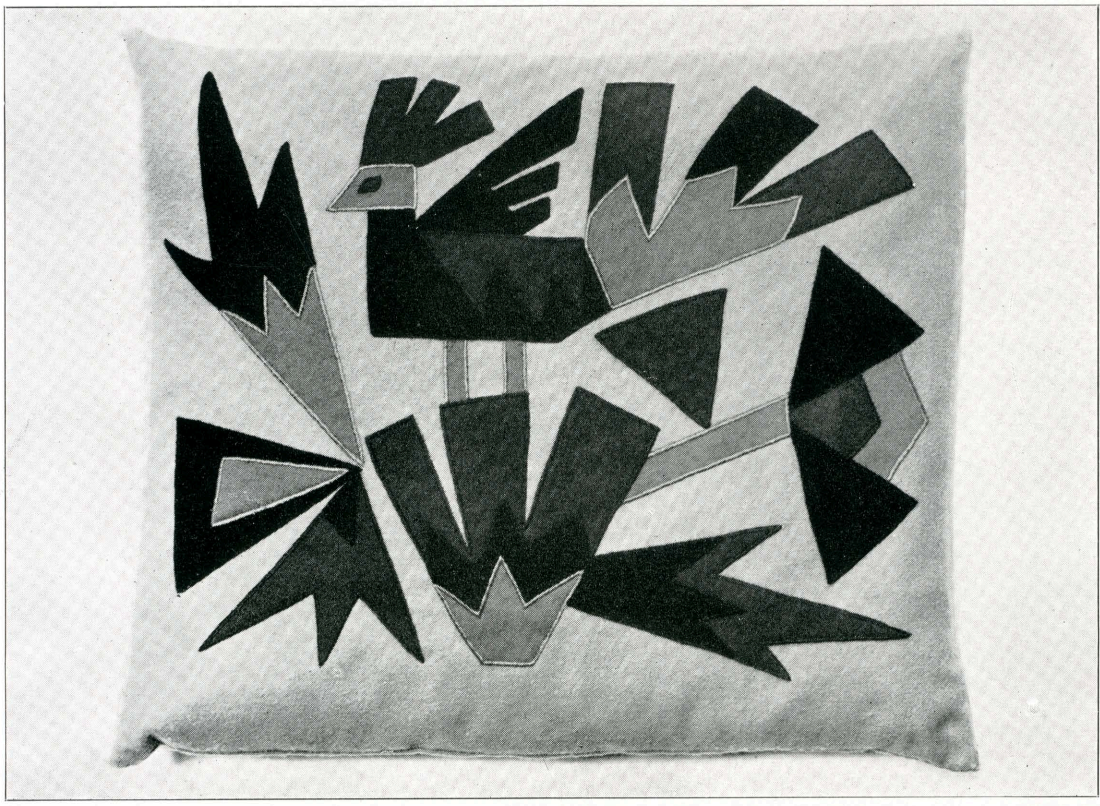
Szkoła Przemysłowo-handlowa S. S. Zmartwychwstania Pańskiego w Częstochowie. - Dwie poduszki z szarego płótna, z aplikacją z kolorowego sukna, uzupełnione haftem.

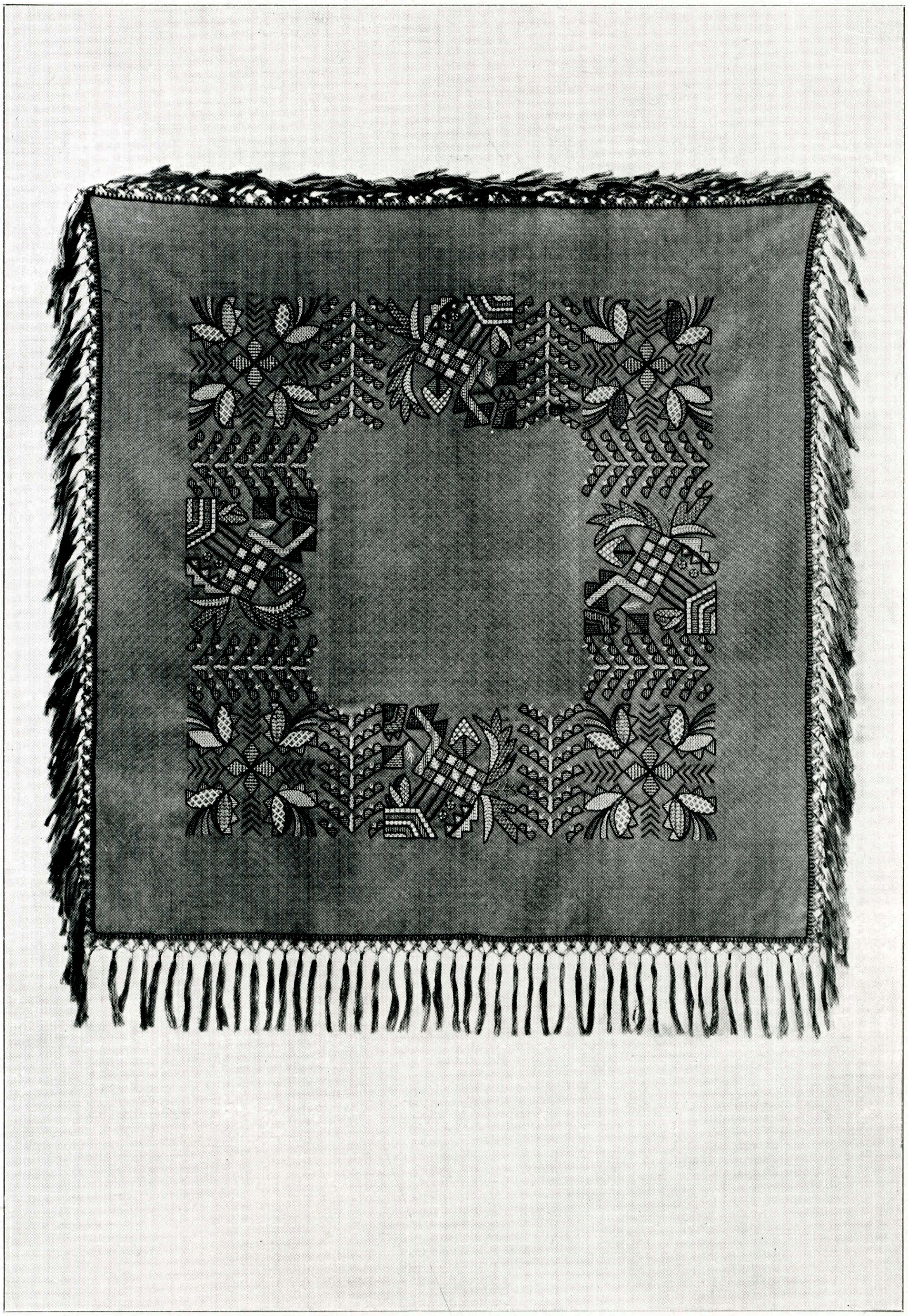

Szkoła Przemysłowo-handlowa S. S. Zmartwychwstania Pańskiego w Częstochowie. - Dwie poduszki pokryte ściegiem płaskim, kolorowemi włóczkami.

1. Szkoła Przemysł.-handl. S. S. Zmartwychwstania Pańskiego w Częstochowie. - Poduszka z surowego jedwabiu, haftowana jedwabiami. 2. Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - Poduszka sukienna, z takąż kolorową aplikacją.

Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - Serweta z szaro-bronz. ozdobnego płótna. Haft wykonany ściegami liczonemi w trzech odcieniach koloru tła.

Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - Jednokolorowy haft liczony na płótnie ozdobnem.

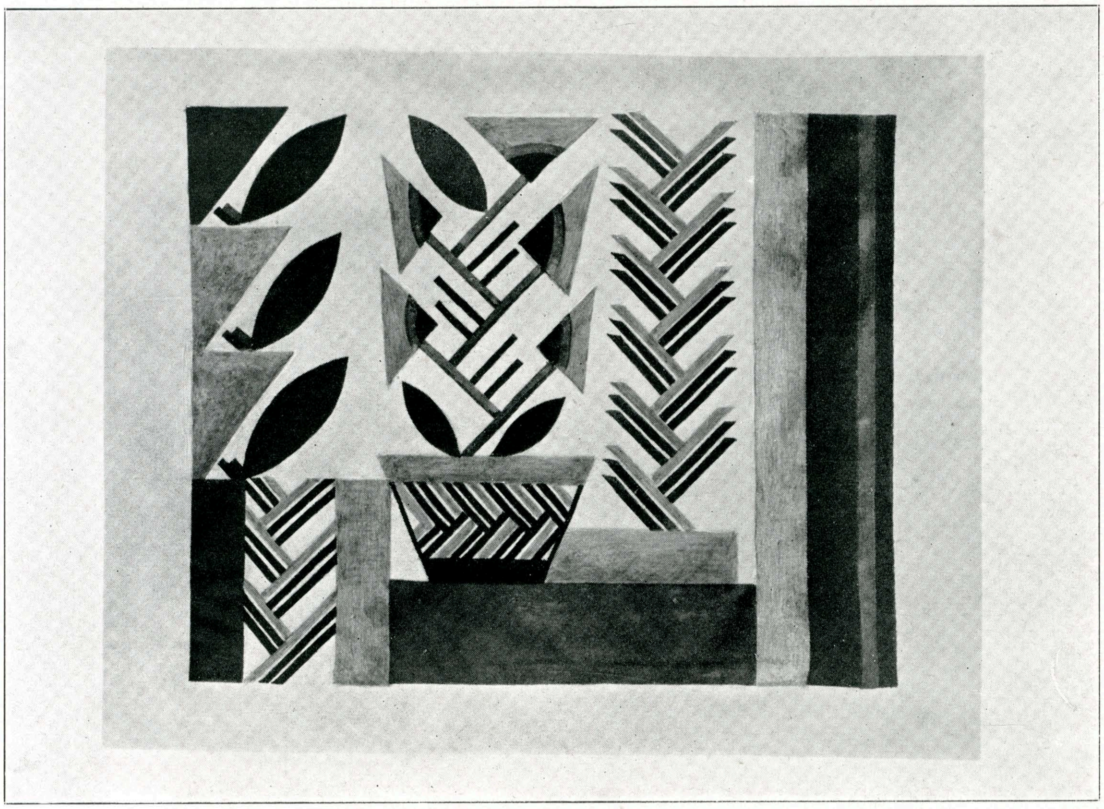
Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - Serweta haftowana ściegami ozdobnemi, kolorowemi jedwabiami i złotem.

Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. – Ornat haftowany kolorowemi jedwabiami i złotem.

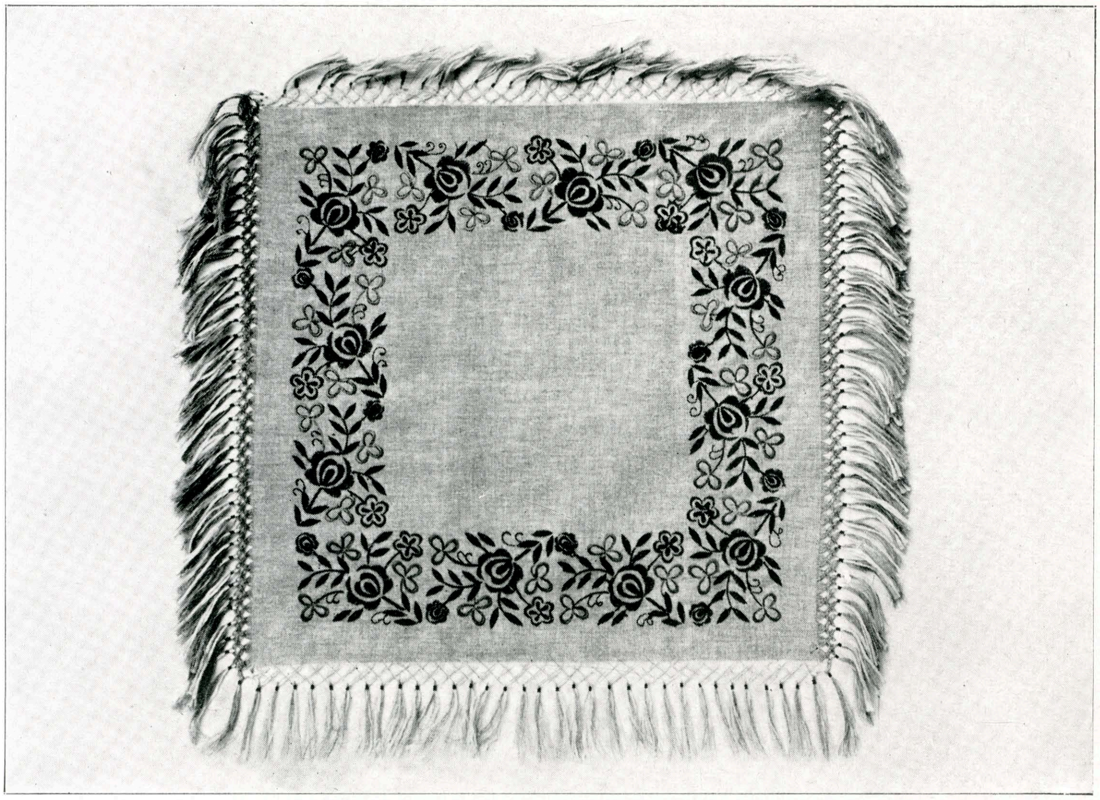

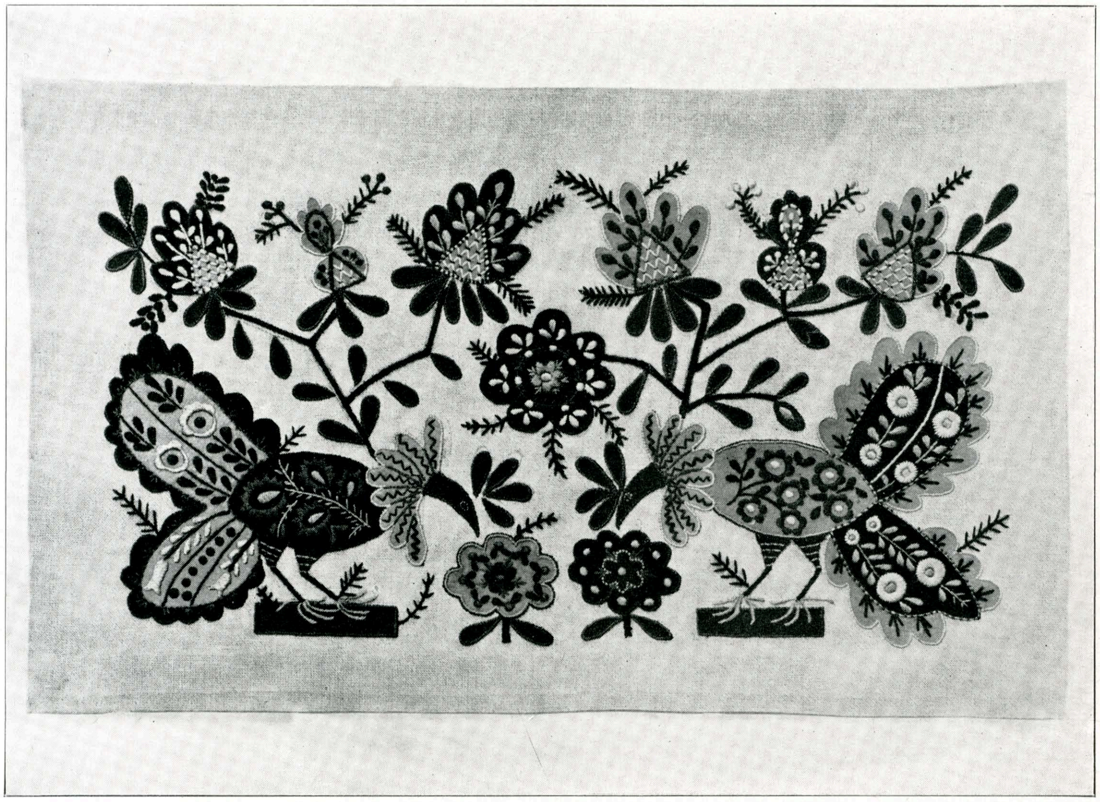
Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - Powiększona część kolumny ornatu, haftowanej jedwabiami i złotem.

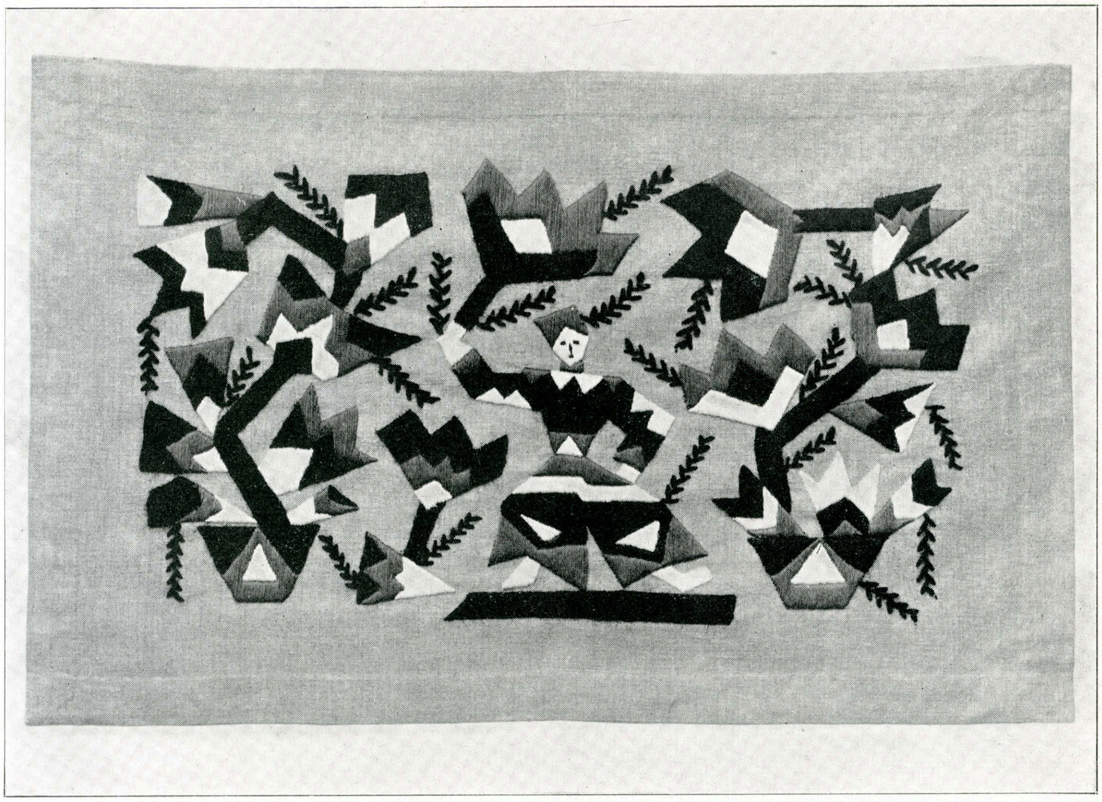

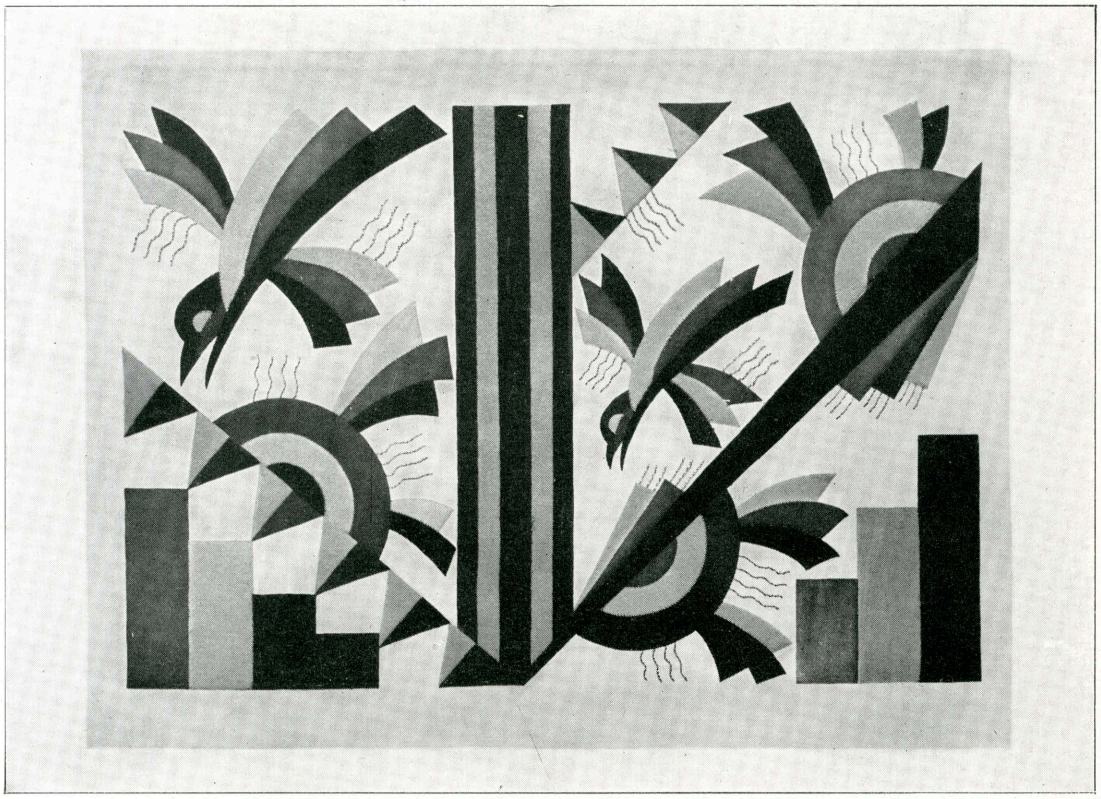
Państw. Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - Makatki z sukna, z kolorową aplikacją.

Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - 1. Serwetka z szarego płótna, wyszywana kolorowemi bawełnami. 2. Makatka z szarego płótna z aplikacją z kolorowych sukien, bogato uzupełniana haftem z włóczki.

Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Krakowie. - 1. Makatka z szarego płótna wyszywana włóczką. 2. Makata z sukna z aplikacją, uzupełnianą haftem.